

Inventarisatie van de Interne Audit plannen 2023 van pensioenfondsen

Auteur: Drs. Anne Laning RA RC - Drs. Edward Mulder RA RO - Ton Teitsma RA

De Regiegroep Interne Audit voor Pensioenfondsen (IAP) van het Instituut voor Internal Auditors (IIA) heeft onderzocht in welke mate de interne auditplannen 2023 van de pensioenfondsen aansluiten op belangrijke sectorontwikkelingen en sectorthema's.

Ontwikkelingen en relevante toezichtthema's

In mei jl. is door de Tweede Kamer de Wet toekomst pensioenen aangenomen en deze zal naar verwachting vóór de zomervakantie van 2023 in de Eerste Kamer behandeld worden. Het wetsvoorstel voorziet een fundamentele herziening van het pensioenstelsel in Nederland. Het belangrijkste kenmerk is dat de bestaande uitkeringsregelingen in het nieuwe stelsel niet meer mogelijk zijn, omdat het nieuwe stelsel uitsluitend premiereregelingen kent (in twee varianten: de solidaire premiereregeling en de flexibele premiereregeling). Daarom is het voor pensioenfondsen cruciaal om zich tijdig aan te passen en zich voor te bereiden op de toekomst.

Daarnaast zijn er vanuit DNB een aantal toezichtthema's gedefinieerd die daarmee ook een indicatie geven van de relevantie voor de pensioensector. Naast de genoemde transitie zijn dat, onder andere, de volgende thema's : datakwaliteit van pensioenadministraties, ESG-risicobeheersing, en cyberweerbaarheid.

Kenmerken onderzochte populatie

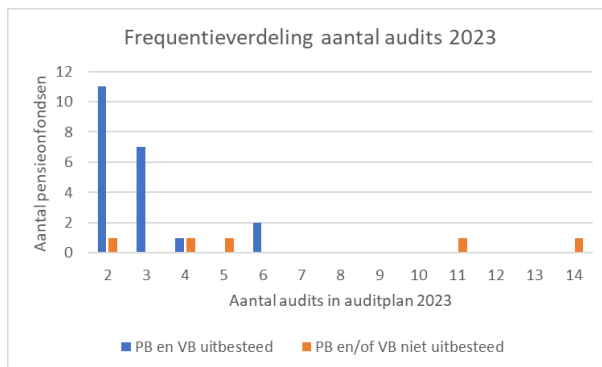
Teneinde meer inzicht te verkrijgen in de inhoud van de auditplannen voor 2023 van pensioenfondsen, heeft de regiegroep IAP de interne auditplannen van 26 pensioenfondsen voor het jaar 2023 bestudeerd. In onderstaande tabel zijn de kenmerken opgenomen van de pensioenfondsen die in de deelwaarneming vallen:

Type fonds		Deelnemers		Vermogen		Bestuursmodel	
Bedrijfstak-	14	> 100.000	10	> 10 miljard €	9	Paritair + RvT	15
Ondernemings-	9	25.000-100.000	7	3 – 10 miljard €	8	Paritair + VC	2
Beroeps-	2	< 25.000	9	< 3 miljard €	9	Omgekeerd gemengd	8
Algemeen	1					Onafhankelijk	1
	26		26		26		26
Houder IA		Vervuller IA		Pensioenbeheer		Vermogensbeheer	
Extern	22	Eigen IAF	2	Uitbesteed	22	Uitbesteed	24
Bestuurslid	3	Extern	24	Deels uitbesteed	0	Deels uitbesteed	1
Intern	1			Niet uitbesteed	4	Niet uitbesteed	1
	26		26		26		26

Aantal audits per fonds

In totaal zijn bij de 26 fondsen 95 interne audits opgenomen in de auditplannen. Gemiddeld zijn dat 3,7 audits per fonds, minimaal twee en maximaal veertien per fonds. Er is wel een verschil in aantallen audits tussen de vijf zelfadministrerende fondsen (ZAF) en de 21 fondsen die het pensioen- en/of vermogensbeheer hebben uitbesteed (N-ZAF). Het gemiddelde aantal audits bij ZAF's is 7,2 en bij de N-ZAF's 2,8.

De voor de hand liggende verklaring hierbij is dat bij de N-ZAF's de interne audit functie (IAF) op fondsniveau in de meeste gevallen de onderliggende primaire bedrijfsprocessen (pensioenbeheer en vermogensbeheer) zijn uitbesteed aan uitbestedingspartijen, en dat de pensioenfondsen gebruik kunnen maken van de werkzaamheden en rapportages van de IAF op uitvoerdersniveau. Daarmee is de aard van de werkzaamheden anders. De audits bij ZAF's zijn (veelal) meer operationeel van aard (te weten het beoordelen van de interne beheersing van primaire bedrijfsprocessen), terwijl de audits bij N-ZAF's (veelal) gericht zijn op de fondsgovernance en monitoring van de uitbestedingsrelaties.

De twee pensioenfondsen met het hoogste aantal audits betreffen zelfadministrerende fondsen met meer dan 100.000 deelnemers, meer dan € 10 miljard vermogen. Deze fondsen beschikken als enige over een eigen (in-house) interne audit afdeling, terwijl de andere 24 fondsen de interne audit functie hebben uitbesteed.

Meest voorkomende audit onderwerpen

Vanuit de inventarisatie is sprake van de volgende top vijf aan onderwerpen:

Onderwerp	Frequentie	T.o.v. 95 audits	T.o.v. 26 plannen
Voorbereiding WTP	17	18%	65%
Informatiebeveiliging/Cybersecurity	15	16%	58%
Datamanagement/datakwaliteit	13	14%	50%
ESG beleid, ESG risicobeheer readiness	10	11%	38%
Risicomanagement	9	9%	35%
Top-5	64	67%	
Overige onderwerpen ¹	31	33%	

¹ De overige onderwerpen komen minder dan 5 keer voor in de auditplannen. Dat zijn de volgende onderwerpen: Uitbesteding; evenwichtige belangenafweging; governance; implementatie administratiesysteem; deelnemerscommunicatie; visie & strategie; (financieel) crisisplan; liquiditeit/cash management proces; betrouwbaarheid FTK en interne rapportages; Fiscale aspecten; SIRA; Compliance; Planning & Control cyclus; Uitvoering beleggingsbeleid;

Totaal	95	100%
--------	----	------

Bij het bovenstaande overzicht kunnen wel een aantal kanttekeningen geplaatst worden:

- Dit is alleen een inventarisatie van auditplannen 2023. Deze plannen zijn veelal onderdeel van een cyclus van meerdere jaren. Het kan dus voorkomen dat een auditonderwerp bij een fonds niet in 2023, maar in 2022 of in 2024 is of zal worden onderzocht.
- Audits met hetzelfde onderwerp kunnen per pensioenfonds wel verschillen in scope, normenkader, aanpak en diepgang.
- Een auditjaarplan kan in zekere mate dynamisch zijn: in de loop van het jaar kunnen onderwerpen toegevoegd of afgevoerd worden, afhankelijk van de ontwikkeling in de auditbehoefte en het risicoprofiel van het fonds. Bijvoorbeeld rond voorbereiding WTP kan periodiek beoordeeld worden of en, zo ja, welke audits op enig moment opportuun zijn.

Conclusie

Vanuit deze beperkte inventarisatie van 26 auditplannen komt de Regiegroep IAP tot de conclusie dat deze over het algemeen goed aansluiten op de actuele sectorontwikkelingen en belangrijke (DNB-toezicht)thema's in de sector.

Over de leden van de Regiegroep IAP die hebben bijgedragen aan dit artikel

- **Drs. Anne Laning RA RC** is founding partner bij &Amp Borg en vervult diverse functies op het snijvlak van bestuur, toezicht en interne audit in de pensioensector en daarbuiten. Daarnaast is hij als docent verbonden aan de Nyenrode Business Universiteit en SPO en actief bij NBA en IIA.
- **Drs. Edward Mulder RA RO** is Director Risk Consulting bij Mazars en gespecialiseerd in IA voor pensioenfondsen (en verzekeraars). Hij is verantwoordelijk voor de IA-dienstverlening aan circa twintig pensioenfondsen en diverse pensioenuitvoeringsorganisaties. Ook is hij actief bij het IIA.
- **Ton Teitsma RA** is manager Internal Audit bij Pensioenfonds Rail & OV. Daarnaast is hij bestuurder en voorzitter van de risicocommissie van Pensioenfonds Medewerkers Apotheken, en als docent betrokken bij het Certified Pensioenexecutive-programma van de Erasmus Universiteit (ESAA).